

1924 131,3, 4/4 13/14
Bibl. Publ. m. st. W-wy

Wydano z dubletów
Bibl. Publ. m. st. W-wy

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPLACONA RYCZALTEM.

NUMER

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM
SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO

Cxus. 13458/41

PRENUMERATA KWARTALNA
3 ZŁOTE POLSKIE.
NUMER POJEDYŃCZY 1/4 ZŁOT. POLSK.
KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, WSPÓLNA № 23,
TELEFON 503-50.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
TELEF. REDAKTORA WŁ. WAKARA
№ 126-83.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—160 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, LU-
STROWANE I W TEKŚCIE O 50 PR. DROŻEJ. OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI O 25 PR.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

ROK VI.

WARSZAWA, 13 STYCZNIA 1924 R.

Nr. 1.

Treść Nr. 1.

Do Czytelników—Dr. K. Windakiewicz. Saska ordynacja wyborcza—Sprawozdanie z obrad sekcji admini-
stracyjno prawnej Zjazdu Sejmików Powiatowych—Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego—Życie sa-
morządowe—Przegląd obcych pism samorządowych—Książki nadesłane.

BIURO ZJAZDÓW SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO

mieści się tymczasowo w redakcji „Samorządu“, WARSZAWA, Wspólna 23, tel. 503-50.

DO CZYTELNIKÓW.

Mimo ciężkie warunki wydawnicze, „Samorząd“ utrzymał się i wchodzi obecnie w szósty rok swego istnienia. Z chlubą niejaką mówimy „utrzymał się“. Dużo bowiem znaczyło przetrwać w czasach, kiedy wszelkie kalkulacje wydawnicze upadały niemal nazajutrz, kiedy pisma perjodyczne zawieszano z braku środków.

„Samorząd“ jednak nie tylko trwał na stanowisku. Usilnie starał się iść z biegiem życia samorządowego, podsycać je, ułatwiać i bogacić. Starał się rozwijać i doskonalić swą działalność. Pomijając różnorodną działalność w swych ramach właściwych—w owym niepomyślnym roku ubiegłym właśnie, na przekór widokom wydawniczym, „Samorząd“ m. in. rozszerzył znacznie dział popularny, przekształcając go pod nazwą „Gmina i Wieś“ w odrębne pismo dla gromad.

Niestety, warunki wydawnicze okazały się ciężkie nad wszelkie przewidywania. Zawrotne tempo spadku waluty obalało wszelkie rachuby, mnożyło koszty w okresach nieprawdopodobnie krótkich. Dość powiedzieć, że koszty samego druku i papieru na jeden numer „Samorządu“ obecnie prze-

kroczyły już 600 milionów. Okoliczności rzeczono sprawiły, że „Samorząd“ w r. ub. ukazywał się w odstępach rzadszych, niż powinien był, że zaciągnął pewne zobowiązania, m. in. w ostatnim kwartale nie zdołał wypłacić w całości pensji pracownikom.

„Samorząd“ utrzymuje się niemal wyłącznie z prenumeraty. Zasiłki bowiem, o które zwracaliśmy się w r. ub. do sejmików, zawiodły nas bardzo. Były wprowadzić liczne i w chwili uchwalenia przez sejmiki dość znaczne, za co, jako za objaw i dowód zrozumienia potrzebny pisma samorządowego, cała im się wdzięczność należy, ale że wpłacane były późno, niekiedy w rok po uchwaleniu, a w znacznej części dotąd jeszcze nie wpłacono ich wcale, więc stały się pozycją zupełnie znikomą.

Od prenumeratorów naszych tedy zależy byt pisma — czy wychodzi ono regularnie, czy nie, czy słabnie, czy wzmaga się jego działalność. Niestety, zbyt wielu prenumeratorów nie bierze tego pod uwagę—zbyt wielu prenumeratorów zalega z opłatą, częściowo lub nawet całkowicie, potęgując tym sposobem trudne warunki, w jakie stawia pismo

304457

W 1749/78/34

przesilenie walutowe i wogóle gospodarcze kraju.

To też z pewnem wahaniem zdecydowaliśmy, aby nie podnosić prenumeraty, oznaczonej w kwartale IV r. ub. w mierniku złotowym na 12 złp. Zachowujemy ją i nadal w tej samej wysokości, choć wszystkie niemal pisma, mające prenumeratę zwaloryzowaną, podniosły ją znacznie, niektóre aż dwukrotnie. My utrzymujemy się przy prenumeracie zesłorocznej—12 złp. na rok cały, 3 złp. na kwartał. Jednak zdołamy wytrwać z nią i nadal, jedynie pod warunkiem, że prenumerata będzie wpływała rychło i całkowicie. Prosimy przyjaciół naszego pisma, aby zechcieli wpływać na opieszalszych współprenumeratorów, by regulowani należności bez zwłoki!

Życząc w nowo rozpoczętym roku wszelkiej pomyślności Sz. Sz. Prenumeratorom, Czytelnikom i Przyjaciółom naszym i samorządowi, jako instytucji i jako idei, prosimy, aby pamiętali o „Samorządzie“. Oby rok nowy okazał się i dlań również pomyślniejszym, niż był poprzedni.

REDAKCJA.

Saska ordynacja gminna.

Z dniem 1 stycznia 1924 r. wchodzi w życie na całym obszarze wolnego państwa saskiego nowa ustawa gminna z dnia 1 sierpnia 1923 r., opublikowana w № 32 saskiego dziennika ustaw z 15 sierpnia 1923 r. równocześnie z nową ordynacją wyborczą gminną. Obie te ustawy wprowadzą głębokie zmiany w organizacji i administracji wszystkich saskich gmin, i to nietylko wiejskich, lecz także i miejskich. Ze względu na to, że w Polsce zapewne także kwestja zorganizowania ustroju związków komunalnych na jednolitych zasadach w całym Państwie wysunie się niebawem na plan pierwszy, nie będzie może od rzeczy zapoznać się choćby w ogólnych zarysach ze wspomnianymi właśnie ustawami wolnego państwa saskiego.

A. Stan dotychczasowy.

Przed przejściem do omawiania zasad, na których nowe ustawy saskie są zbudowane, wypada podać szkic dotychczasowego stanu saskiej organizacji gminnej.

Charakterystyczną cechą samorządu w b. królestwie saskim jest wybitna różnorodność form organizacyjnych, jakie ustalono tamże dla jednostek komunalnych najniższego typu. Różnorodność ta po części wynika już z samego ustawodawstwa tamtejszego.

Obowiązują dotąd na terytorjum Saksonji trzy główne ustawy gminne, a mianowicie zrewidowana

ordynacja miejska (revidierte Städteordnung), ordynacja miejska dla miast średnich i małych (Städteordnung für mittlere und kleine Städte) oraz zrewidowana ordynacja dla gmin wiejskich (Landgemeinordnung) — wszystkie z dn. 24 kwietnia 1873 r. Jak przytoczona właśnie data wskazuje, ustawy te utrzymały się w Saksonji przez pół stulecia w mocy. Ustrój wewnętrzny i sposób administracji poszczególnych gmin w państwie saskim zależał więc dotąd od tego, pod którą ze wspomnianych ustaw dana gmina podpada.

W miastach, gdzie obowiązywała zrewidowana ustawa miejska, sprawowały administrację z reguły dwa organy: wydział radziecki (Stadtrat) i radni miejscy (Stadtverordneten) jako ciało reprezentacyjne. Wydział radziecki składał się conajmniej z jednego członka z wykształceniem prawniczym (był nim niemal zawsze burmistrz) oraz z członków honorowych. Kolegium radnych składało się wyłącznie z członków honorowych. Oba te organy miały prawnie stanowisko równorzędne, w praktyce jednak przeważało stanowisko wydziału radzieckiego, ze względu na zawodowe wykształcenie jego członków i ich bliższą znajomość stosunków, którą mogło osiągać tylko tak szczupłe grono, jak ów wydział, i to głównie przez bezpośrednią styczność ze sprawami bieżącymi i z życiem miejscowem.

W tak zwanych małych miastach czyli miasteczkach, (liczących przeważnie poniżej 6.000 mieszkańców) organ zarządu miejskiego stanowiła rada miejska (Stadtgemeinderat), wyłaniająca z siebie dla specjalnych celów wydział miejski (Stadtrat); radnymi w ściślejszem tego słowa znaczeniu (Stadtverordneten) są tylko ci członkowie wspomnianej rady miejskiej, którzy nie są członkami wydziału miejskiego. Rada miejska załatwia te same zadania, co kolegium radzieckie (Stadtrat) i zebranie miejskie w miastach, podlegających wspomnianej wyżej zrewidowanej ordynacji miejskiej; stojący na jej czele burmistrz nie potrzebuje posiadać wykształcenia prawnego.

We wszystkich gminach, które nie noszą nazwy „miasta“, obowiązuje wspomniana wyżej ordynacja dla gmin wiejskich, w brzmieniu, ustalonym nowelą z 11 lipca 1913 r. Sprawami gminy wiejskiej kieruje wybrana rada gminna (Gemeinderat). Ta wybiera sobie przewodniczącego, który jest naczelnikiem gminy. Do pomocy naczelnikowi gminy i jego zastępstwa wybiera rada gminna „starszych gminy“. Naczelnik i starsi gminy mają prawo zasiadania i głos w radzie miasta.

Oprócz spraw, dotyczących właściwej administracji gminnej, mają wydziały miejskie, burmistrze i naczelnicy gmin wiejskich cały szereg spraw państwowych do załatwiania. Nad działalnością wszystkich tych gmin wykonywało państwo nadzór bądź to przez starostę (Kreishauptmann) częściowo ze współudziałem wydziału powiatowego, bądź też przez naczelnika okręgowego (Amtshauptmann) częściowo ze współudziałem wydziału okręgowego (Bezirksrat), a w najwyższej instancji przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Władze nadzorcze obowiązane były czuwać nad tem, aby gminy przestrze-

gały obowiązujących przepisów, aby tak gminy, jak i ich organy nie przekraczały swych atrybucyj, aby utrzymywały majątek zakładowy gminy w stanie nieuszczerplonym, aby unikano nieusprawiedliwionego obciążania gminy długami oraz aby umarzanie długów gminy odbywało się zgodnie z planem amortyzacyjnym. Srodkami nadzoru było prawo zasięgnięcia informacji o stanie administracji gminy, prawo nakładania kar porządkowych na członków zarządu gminnego i prawo przymusowego wstawiania wydatków do budżetu gminy. Do państwowego nadzoru przybył w ostatnich latach jeszcze nadzór ze strony Rzeszy Niemieckiej w sprawach podatkowych.

Dalsze różnice w organizacji gmin (np. zaprowadzenie rady miejskiej (Stadtgemeinderatverfassung) zamiast kolegium radnych w miastach pierwszej grupy) mogłyby być jeszcze natury czysto lokalnej, wywołane odmiennym uregulowaniem pewnych dziedzin administracji gminnej drogą statutów miejscowych względnie „ustaw miejscowych“, mówiąc terminologią późniejszą (Ustawa z 4.VII 1911 r. Zb. u. str. 387 art. V p. 1). Jeszcze mniejsze znaczenie niż odchylenia, opierające się na ustawach miejscowych, miały różnice, wywołane w ustrojach poszczególnych gmin na wniosek tych gmin przez „dyspensy“ ministerjalne, udzielane z upoważnienia ustawowego (w myśl § 136 zrewid. ord. miejs. artykułu VI ord. dla m. miast lub § 91 ord. dla gmin wiejskich).

Aż do 1918 r. także i stosunki pod względem prawa wyboru do reprezentacji gminnych przedstawiały wielką różnorodność. Był w zastosowaniu bądź system powszechnego i równego prawa wyborczego, bądź system zastępstwa stanowo-zawodowego, bądź też system trójklasowych wyborów. Istniał jednak t. zw. przywilej posiadaczy gruntowych (Grundbesitzerprivile). Zgodnie z tym przywilejem co najmniej połowa liczby radnych i członków zarządu gminnego musiała być „osiadłą“ (ansässig) t. zn. posiadać grunt w obrębie gminy.

B. Dążenie ku reformie.

Dążenia do przekształcenia dotychczasowego ustawodawstwa gminnego w Saksonji wyszły głównie z kół socjalistycznych. Jeszcze przed wojną stronnictwo socjalno-demokratyczne w Niemczech ułożyło osobny program gminny, streszczający zasadnicze postulaty stronnictwa w przedmiocie ustawodawstwa gminnego.

W celu przeprowadzenia swego programu starali się zwolennicy tego stronnictwa wejść przede wszystkim do reprezentacji gminnych, aby w ten sposób uzyskać wpływ na zreformowanie samorządu gminnego. W usiłowaniach tych stało socjalnym demokratom na przeszkodzie przede wszystkim dotychczasowe prawo wyborcze. Dlatego też z wybuchem rewolucji wewnętrznej pierwszy napór ze strony reformistów zwrócił się w kierunku zmiany dotychczasowego prawa wyborczego.

Za wzorem innych państw obwieszczeniem całego kolegium ministrów z dnia 28 listopada 1918 r. w przedmiocie wyboru radnych i przedstawicieli

gminnych, wprowadzono także w Saksonji podobne prawa wyborcze do reprezentacji gminnych, jakie istniały już do zgromadzenia narodowego. Uprawnienie do wybierania przyznano wszystkim mężczyznom i kobietom, liczącym ponad 20 lat życia. Równocześnie wprowadzono system wybierania proporcjonalny z dopuszczeniem list.

Podług powyższych zasad odbyły się w całym kraju powszechne wybory w dniu 9 lutego 1919 r. Skutkiem tych wyborów uzyskało stronnictwo socjalistyczne większość w kolegiach radzieckich i radach, względnie zarządach gminnych znacznej liczby gmin w kraju, a szczególnie w większych miastach i w gminach przemysłowych. Ustawa krajowa w przedmiocie wyborów do zarządów gmin z dn. 17 czerwca 1919 r. zarządziła następnie, że z dniem 1 stycznia 1920 r. mieli ustąpić ze swych urzędów wszyscy niepłatni członkowie wydziałów miejskich i niezawodowi starsi gminni. Radni miejscy i reprezentanci gminni mogli nawet uchwalić, że należy wcześniej ustąpić ze stanowiska.

Po dokonaniu się tych zmian w składzie reprezentacji gminnych, przysłała kolej na reformę samej organizacji gminnej. W celu jej przeprowadzenia powołany został do saskiego ministerstwa spraw wewnętrznych w Dreźnie były poseł do parlamentu Edmund Fischer. Główne zasady, podług których zamierzał on przeprowadzić reformę ustawodawstwa w przedmiocie organizacji gminnej, ująć można w następujących punktach:

1) wszystkie gminy w całym kraju mają mieć jeden i jednolity ustrój, a różnice między gminami miejskimi i wiejskimi należy usunąć; system ten w zasadzie odpowiadałby francuskiemu ustrojowi municypalnemu, ustalającemu równą organizację dla gmin wiejskich i miejskich;

2) administracja wszystkich gmin odbywać się winna podług t. zw. systemu jednoizbowego; wykluczonym więc być miało stanowienie dwóch organów równocześnie w tych samych sprawach i dla wszystkich spraw miał być ustanowiony jeden tylko organ;

3) nadzór państwowy winien być jak najwięcej ograniczony w myśl dewizy: „wolny naród rządzi się sam“. Ze względu na ten ostatni moment nie od rzeczy będzie tu wspomnieć, że już swego czasu Frey, główny współpracownik i inspirator reformy ordynacji miast pruskich, przypisywanej Steinowi, wypowiedział podobnie zasadę, zmierzającą do ograniczenia nadzoru państwowego, a mianowicie, że zaufanie uszlachetnia człowieka, a ustawiczna opieka powstrzymuje jego rozwój. Wymagałoby osobnego rozpatrzenia, czy i do jakich granic tego rodzaju dewizy mogą mieć w praktyce słusność i wartość.

Wygotowany podług wspomnianych zasad projekt Fischera kazał rząd z pewnemi zmianami ogłosić. Zmiany te dotyczyły właśnie głównie sprawy nadzoru państwowego, której uregulowanie w projekcie Fischera uznał rząd za niedostateczne. Ogłaszając projekt, wyraził rząd równocześnie prośbę o ocenę i krytykę.

W uwzględnieniu głosów tej krytyki przerobiono znów pierwotny projekt i nowo opracowany projekt tzw. projekt Lipińskiego przedłożono sejmowi krajowemu z początkiem 1922 r. Projekt ten w głównych zasadach szedł za reńską ordynacją gminną z 1845, zatrzymując dla miast t. zw. ustrój burmistrzowski napodobieństwo francuskiego merostwa*), a mianowicie dając burmistrzowi w projektowanym organie zarządzającym gminą stanowisko szczególnie uprzywilejowane. Równocześnie rozszerzał ten projekt zakres nadzoru państwowego.

Projekt ten naogół spotkał się u wszystkich partij z ujemnym przyjęciem, aczkolwiek zresztą godzono się na projektowane rozszerzenie uprawnień nadzoru państwowego. Przedkładano następnie sejmowi z kolei szereg dalszych przerobionych redakcji ustawy gminnej, jako przedłożenia № 113, 17 i 44. Dopiero to ostatnie przedłożenie po ponownej przeróbce uzyskało w dniu 12 lipca 1923 r. aprobatę sejmu krajowego i stało się ustawą.

C. Nowa ordynacja gminna.

Nowa ustawa saska o organizacji gminnej obejmuje w całości 210 paragrafów. Pomimo licznych korektur, jakie jej sfinalizowanie poprzedziły, nie przedstawia się ona zewnątrznie jako produkt ścisłego i gruntownego zanalizowania i usystemowania materiału. Owszem, robi ona wrażenia pracy chaotycznej, pospiesznej, obliczonej raczej na efekt demagogiczny, pracy robionej dla szybkiego popisania się przed bezkrytyczną publiką, a nie w głębiej pomyślanym interesie wolności samorządu i społeczeństwa. Ponadto wprowadzono do tej ustawy cały szereg przepisów, nadających się do specjalnych ustaw oraz takie pewne działy, z których każdy mógłby już sam dla siebie stanowić przedmiot osobnej ustawy, jak np. dział o związkach okręgowych, o związkach celowych, o zniesieniu samodzielnych obszarów dworskich, o związkach opiekuńczych i t. d. Wszystko to wpłynęło naturalnie ujemnie na dokładność opracowania, systematykę i przejrzystość ustawy.

Dzieli się ustawa na 5 części, z których każda ma znów swoje działy:

- I. Sprawy gminne:
 - 1) Ustrój i zadanie gminy,
 - 2) Majątek i gospodarka gminy;
- II. Administracja gminy:
 - 1) Radni gminni (Gemeindevorordnete),
 - 2) Rada gminna (Gemeinderat — właściwie zarząd),
 - 3) Urzędnicy, funkcjonariusze i robotnicy gminni;
- III. Łączenie się gmin:
 - 1) Wcielenie do gminy,
 - 2) Związki okręgowe,
 - 3) Związki celowe;
- IV. Nadzór państwowy;
- V. Postanowienia końcowe i przejściowe:

z) Lois du 5 avril 1884 sur l'organisation municipale (D. P. 84, 4.25).

- 1) Ogólne przepisy,
 - 2) Samodzielne obszary dworskie,
 - 3) Okręgi dobroczynne i związki opiekuńcze,
 - 4) Inne sprawy.
- Powyższy podział jest też podstawą dalszej dyspozycji niniejszego artykułu.

Dr. Kazimierz Windakiewicz.

(c. d. n.)

SPRAWOZDANIE

Z obrad sekcji administracyjno-prawnej

Zjazdu Sejmików Powiat. odbytych w sali bibliotecznej magistratu m. st. Warszawy w dniu 2 i 3 grudnia 1923 r. pod przewodnictwem p. Kruszewskiego z Puław.

2 grudnia

Na porządku dziennym: wydanie opinii o przygotowanej przez rząd ustawie o pow. zw. kom.

Po krótkim zagajeniu posiedzenia przez przewodniczącego zabrał głos Naczelnik Wydz. w Departam. Ministerstwa Spraw Wew. p. dr. Windakiewicz, jako referent projektu ustawy o ordynacji powiatowej, zaproszony w tym celu na posiedzenie przez Komitet Organizacyjny Zjazdu.

I. W referacie swym p. dr. Windakiewicz podkreślił i omówił ważniejsze postanowienia nowej ordynacji powiatowej, jaką rząd zamierza wnieść do Sejmu jeszcze w końcu r. b. Na wstępie zaznaczył, że ustawa ta jest wzorowana, zwłaszcza w punktach, traktujących o zakresie działania związków komunalnych, na nowej ustawie niemieckiej o powiatowych zw. komunaln.

Pozatem wiele postanowień dotąd obowiązującego ustawodawstwa samorządowego znalazło swe zastosowanie i w nowej ustawie. Niektóre postanowienia ustawy, zwłaszcza dotyczące prawa materialnego, prawa odwołania i trybu postępowania oraz częściowo i nadzoru zostały zreagowane w ustawach samorządowych wszystkich stopni niemal identycznie, tak że w przyszłości ewent. orzeczenia Najwyższego trybunału administr. będą miały pod tym względem zastosowanie we wszystkich związkach komunalnych.

Projekt nowej ordynacji powiatowej ma nazwę „Ustawy o pow. związkach komunalnych“, ujętej pod względem budowy w 101 artykułów i następujących 11 tytułów:

1. Powiatowy zw. komunaln., jego obszar, członkowie, zadania i organy.
2. Sejmik powiatowy.
3. Wydział powiatowy.
4. Funkcjonariusze pow. zw. komunaln.
5. Statuty powiatowe.
6. Gospodarka majątkiem i finansami.
7. Zakres działania sejmików i wydz. pow. w sprawach samorządowych.

8. Zadania zlecone.
9. Prawo odwołania i tryb postępowania.
10. O nadzorze państwowym.
11. Postanowienia przejściowe i końcowe.

Ważniejsze postanowienia projektu ustawy o pow. zw. komunaln.:

1. Powiatowe zw. komunalne są korporacjami prawa publicznego, (czego brak dotąd związkom komunalnym Małopolski), pokrywającymi się pod względem obszaru z obszarami powiatów adm. państwowej (art. 1 i 2).

2. Członkami pow. zw. komunaln. są członkowie gmin wiejskich i miast niewydzielonych, należących do danego powiatu administracyjnego (art. 3) (czego nie przewidziano w dekreście o tymczasowej ordynacji powiatowej).

3. Zadania pow. zw. komunalnych dzielą się na samorządowe i zlecone. (art. 5).

4. Pow. zw. komunalne w ramach zakreślonych ustawami mają prawo wydawania statutów miejscowych (powiatowych) (art. 7).

Organami pow. zw. komunaln. są: a) sejmik pow., jako organ stanowiący, będący reprezentacją pow. zw. komunaln. (na wewnątrz) tudzież b) wydział pow. jako jego organ wykonawczy i zarządzający, a zarazem reprezentacyjny (na zewnątrz) (art. 8).

Przewidziany w art. 10 dekretu o tymczasowej ordynacji pow. 3 organ powiatowego zw. komunaln. w osobie starosty nie został w nowej ustawie określony, jako organ pow. zw. komunaln., ponieważ starosta nie jest emanacją samorządu powiatowego.

6. Starosta (jego zastępca) jest przewodniczącym sejmiku pow. Ustawa przewiduje zastępców członków sejmiku (art. 9).

7. Liczba członków sejmików powiatowych w drodze wyborów pośrednich wynosi od 16—28 zależnie od ilości mieszkańców (art. 10). W celu dokonania wyborów dzieli się powiat ziemski na okręgi wyborcze (art. 11). Prawo wybieralności ma każdy członek związku komunalnego, posiadający prawo wybierania do rady gminnej i ukończony 25 rok życia, oraz władający językiem polskim w słowie i piśmie (art. 12). Członków sejmiku wybiera się na lat 4 (art. 15). Zasady prawa wyborczego określi osobna ustawa o wyborach do sejmików powiat. (art. 14).

8. Nowowyzbrani członkowie Sejmiku składają do rąk przewodniczącego przyrzeczenie, że będą spełniali należycie swoje obowiązki. Rotę przyrzeczenia ustali Min. Spraw Wewn. (art. 19).

9. Wydz. powiatowy składa się ze starosty (zastępcy), jako przewodniczącego oraz z 6 członków wybranych przez sejmik na lat 4. Sejmik wybiera również zastępców członków wydz. powiat. (art. 31 i 32).

10. Członek sejmiku, wybrany na członka wydz. powiat., traci mandat członka sejmiku (art. 35).

11. Członkowie wydz. powiat. składają przed objęciem urzędu przysięgę służbową, której rotę ustali Min. spraw. wewn. (art. 37).

12. Sposób urzędowania wydz. powiat. określi bliżej instrukcja, którą wyda Min. spraw wewn. (art. 38).

13. Członkom wydz. powiat., biorącym udział w posiedzeniach sejmiku, przysługuje tylko prawo głosu doradczego (art. 42).

14. Wydz. powiat. ma prawo zawiesić wykonanie uchwały sejmiku, sprzeciwiającej się ustawom lub szkodzącej interesom powiatu (to samo upoważnienie przysługuje staroście w stosunku do uchwał wydz. powiat.). (art. 43).

15. Staroście (zastępcy) należy się z funduszu pow. zw. komunalnego komunalny dodatek reprezentacyjny, określić się mający przez Ministerstwo spraw wewn., płatny miesięcznie z góry. Potrzebne sumy pow. zw. komunaln. będą wpłacać z góry do kasy skarbowej (art. 45).

16. Stosunki prawne funkcjonariuszy pow. zw. komunaln. ureguje osobna ustawa.

17. Przepisy o formie budżetów, rachunkowości i kasowości, składania rocznych rachunków i udzielenia wydziałowi przez sejmik pow. absolutorjum wyda wydz. wojewódzki (art. 62).

18. Sejmikowi pow. służy prawo zwracania się z wnioskami do sejmiku Rzeczyposp. (art. 64).

19. Sejmikowi przysługuje prawo sprawowania kontroli nad administracją spraw samorządowych, Zakresu zleconego sejmik kontrolować nie może. (art. 65).

20. Pow. zw. komunalny ma prawo w załatwianiu spraw związku na obszarze gmin wiejskich tudzież miast niewydzielonych, położonych w jego granicach, posługiwać się organami tych gmin (art. 67).

21. Przewodniczący wydziału pow. jest bezpośrednim przełożonym członków wydziału powiatowego, a pośrednim wszystkich funkcjonariuszy i pracowników pow. związku komunaln. (art. 69).

22. Załatwianie spraw zleconych należy do wydziału pow.

23. Władzy nadzorczej przysługuje prawo: uchylania uchwał sejmiku i wydziału pow. naruszających obowiązujące ustawy oraz wstawiania do preliminarza związku potrzebnych wydatków, a także prawo „wymuszania” spełnienia czynności, należących do obowiązków związku, w drodze wydawania zarządzeń na koszt związku (art. 82).

24. Członkowie wydziału powiat. mogą objąć urzędowanie dopiero po zatwierdzeniu ich przez wydział wojewódzki.

25. Minister Spraw Wewn. ma prawo na wniosek wydziału wojewódzkiego rozwiązać sejmik pow. i wydział pow., przekazując sprawy do zakresu działania sejmiku pow. należące kolegium, powołanemu przez wydział wojew. z pośród posiadających prawo wybieralności, członków pow. związku komunaln. aż do czasu dokonania wyborów sejmiku pow. Załatwienie zaś spraw wydz. powiat. powierzone zostanie staroście pow. (art. 86).

II. Po referacie p. dr. Windakiewicza wystąpił z opracowanym przez się koreferatem starosta mławski, p. dr. M. Jaroszyński.

Główne tezy koreferatu p. dr. Jaroszyńskiego przedstawiają się jak następuje:

I. 1. Z powiatowych zw. komunalnych powinny być wydzielone bez względu na liczbę ludności gminy tych miast, które stanowią ogniska samodzielnego życia gospodarczego i kulturalnego. Natomiast w obrębie powiatowego zw. powinny pozostać miasta, które — bez względu na liczbę mieszkańców — ogniskują jedynie życie gospodarcze i kulturalne otaczających je gmin wiejskich i których interesy pozostają wskutek tego w ścisłej wzajemnej zależności od interesów wsi.

2. Ustawa winna zaliczyć do kategorii miast wydzielonych miasta, liczące ponad 20 tysięcy mieszkańców. Jednakże Radzie Ministrów powinno być przyznane prawo zaliczenia po wysłuchaniu przedstawicielstw zainteresowanych zw. samorządowych i ich władzy nadzorczej — miast, liczących mniej niż 20 tysięcy mieszkańców w poczet miast wydzielonych i odwrotnie. Miarodajną dla tego zaliczania powinna być reguła, sformułowana powyżej w punkcie 1.

3. Miasta, niewydzielone z pow. zw. komunaln., powinny posiadać taką liczbę przedstawicieli sejmiku, jaka odpowiada stosunkowi ilości ludności miasta do ilości ludności wiejskiej danego powiatu.

4. Miasta, niewydzielone z pow. związków, winny ponosić ciężary na rzecz powiatowego zw. narówni z gminami wiejskimi.

II. 1. Podział zakresu działania samorządu na „poruczony“ i „własny“, czy też „samorządowy“ i „zlecony“ powinien być zarzucony, jako nieodpowiadający instytucjom nowoczesnego samorządu i znaczeniu, jakie w budowie państwa polskiego nadaje samorządowi Konstytucja.

2. Kierując się zasadą, że istota samorządu polega na wykonywaniu przez obywateli zadań państwa i że pomiędzy administracją państwową, sprawowaną przez organa biurokratyczne a administracją samorządową różnica polega jedynie na formie, a nie na treści, jak również biorąc pod uwagę celowość przekazania samorządowi licznych agend administracji wewnętrznej, sprawowanych dotychczas przez organa biurokratyczne, oraz oszczędność, jaka z takiego przekazania dla państwa wyniknie, należy w nowej ustawie do zakresu działania samorządu powiatowego zaliczyć pieczę nad gospodarczymi, kulturalnymi i zdrowotnymi interesami powiatu oraz wykonywanie w tym zakresie funkcji administracyjnych I instancji wg. postanowień właściwych ustaw.

Szczególnie pilne jest przekazanie samorządowi agend administracyjnych z zakresu służby zdrowia, rolnictwa i weterynarii, odbudowy oraz rzeczowej administracji szkolnictwa powszechnego, budownictwa, komunikacji i t. d.

3. Rozciągnięcie zakresu działania samorządu powiatowego na wykonywanie funkcji administracyjnych w wyżej wskazanych dziedzinach powinno być połączone z zapewnieniem samorządowi niezbędnych źródeł dochodowych.

III. 1. Ustawa winna określić minimalną i ma-

ksymalną liczbę członków sejmiku. W tych granicach liczba członków danego sejmiku winna być uzależniona od liczby ludności w powiecie.

2. Wybory do sejmiku opierać się powinny na zasadzie bezpośredniości i proporcjonalności. Podziału na okręgi wyborcze przy pierwszych wyborach powinien dokonać wojewoda na wniosek wydziału powiat. po wysłuchaniu opinii rady wojewódzkiej.

3. Czynne prawo wyborcze nie powinno być ograniczane cenzusem. Bierne prawo wyborcze powinny posiadać jedynie osoby, które umieją czytać i pisać po polsku.

4. Przewodniczącym sejmiku winien być jeden z członków sejmiku, wybrany przez sejmik na przeciąg całej kadencji.

Natomiast staroście powinno przysługiwać prawo zabierania głosu poza kolejną mówców i zawieranie uchwał sejmiku, niezgodnych z obowiązującymi przepisami prawnymi.

5. Przewodniczącym komisji sejmikowych winien być członek sejmiku, wyznaczony przez sejmik.

6. Sejmikowi winno przysługiwać prawo kontroli wydz. powiatowego nie tylko w sprawach wewnątrzno-gospodarczych pow. związku, lecz także we wszystkich innych, należących do kompetencji wydziału, nie wyłączając agend administracyjnych, wykonywanych przez wydział.

Dlatego wydz. powiat. winien składać sprawozdania sejmikowi w terminach z góry oznaczonych z całości swej działalności.

7. Ustawa winna wyraźnie sformułować zasadę, że sejmik jest mocen powziąć uchwałę, żądającą rozwiązania wydziału powiat. przez władzę nadzorczą lub usunięcia członka wydziału, który nadużył swojego urzędu albo dopuścił się czynów szkodliwych dla pow. zw. lub hańbiących.

8. Członkowie wydz. pow. winni być powoływani z poza członków sejmiku oraz rad i zarządów gminnych. Natomiast przez sam fakt wyboru członkowie wydziału powinni wchodzić w skład sejmiku; nie mogą jednak brać udziału w głosowaniach sejmiku, wynikających ze sprawowania przez sejmik kontroli nad działalnością wydziału.

9. Wybór członków wydziału nie powinien podlegać zatwierdzeniu władzy nadzorczej. Natomiast powinno być dopuszczalne zaprotestowanie wyborów na zasadach ogólnych.

10. Starosta powinien mieć prawo, 1) zawieszania uchwał wydz. powiat., naruszających obowiązujące przepisy prawne i przekładanie ich do decyzji władzy nadzorczej, 2) zawieszania uchwał wydz. pow., sprzecznych z uchwałami sejmiku lub szkodliwych dla pow. zw. z warunkiem przedłożenia zawieszanej uchwały do decyzji sejmiku na najbliższym posiedzeniu.

IV. 1. Postanowienia ustawy o nadzorze nad pow. zw. winny być tak sformułowane, ażeby wykluczyły wszelką wątpliwość i nie dopuszczały ingerowania władzy nadzorczej w sprawy związku poza miarę koniecznej potrzeby.

2. Zamiast wymogu pozytywnego zatwierdzenia pewnych uchwał organów pow. zw. przez władzę nadzorczą wprowadzić należy prawo weta władzy nadzorczej w określonym z góry terminie.

3. Poza prawem weta władzy nadzorczej winno przysługiwać prawo:

a) kontrolowania całej działalności organów pow. zw. i wydawania zaleceń i pouczeń,

b) zarządzenia i ew. przymusowego wstawienia do budżetu wydatku, odpowiadającego obowiązkowi ustawodawczemu.

c) wydawania poleceń organom pow. zw. co do wypełnienia obowiązku, wynikającego z ustawy, a w razie bezskuteczności tego środka, wydania polecenia staroście wykonania tego obowiązku w zastępstwie związku i na jego koszt,

d) orzekania o nieważności uchwał i zarządzeń, niezgodnych z obowiązującymi przepisami.

4. Władzy nadzorczej nie powinno przysługiwać prawo wydawania szczegółowych ogólnych instrukcyj pow. zw. komunal. z mocą bezwzględnie obowiązującą poza ramami, zakreślonymi wyżej w p. 3.

5) Ministrowi Spraw Wewn. winno być nadane prawo rozwiązywania wydz. pow. bez równoczesnego rozwiązania sejmików i zarządzenia nowych wyborów.

6. Wrazie rozwiązania wydz. pow. bez równoczesnego rozwiązania sejmiku, funkcje wydz. pow. powinien pełnić przejściowo przewodniczący.

Natomiast wrazie rozwiązania sejmiku, funkcje sejmiku, ograniczone do załatwiania spraw bieżących nie cierpiących zwłoki, pełnić powinien wydział pow.

III. Z kolei zabrał głos prezes Związku Miast p. dr. Zawadzki.

Mówca zarzuca projektowi ustawy o pow. zw. zbytne ograniczenie samorządu, ze względu na znaczne przeładowanie ustawy szczegółami, mogącymi znacznie utrudnić rozwój życia samorządowego. Jest za ustawą ramową, określenie szczegółów zaś winno należeć do samorządu, który w granicach ustaw może wydać właściwe postanowienia.

Zaznacza, że złą stroną ustawy jest również brak uwidocznienia różnic, jakie niezawodnie istnieją pomiędzy miastem pod względem kulturalnym stojącą ludnością kresów wsch. a wysoko rozwiniętymi zachodem Rzeczypospolitej.

Jest przeciwny nadawaniu organom wykonawczym prawa zawieszania uchwał organów stanowiących, wypowiadając się za dotychczasowymi w tej mierze postanowieniami, przewidującymi prawo odwołania się wydz. powiat. do sejmiku z żądaniem rewizji zakwestjonowanej uchwały (art. 39 Dekr. o Tymcz. Ordyn. Pow.). Wypowiada się przeciw pozbawieniu mandatu członka sejmiku, osoby wybranej na członka wydziału pow., ile że sejmik w momencie decydującym będzie pozbawiony ludzi zdolnych i wyrobionych w sprawach samorządowych. Jest przeciwny zatwierdzaniu członków wydz. pow. przez wydz. wojewódzki, uważając, że przy tym systemie nie trudno może się wkręcić polityka do samorządu. Samorząd wyższego stopnia będzie miał

bowiem prawem usankcjonowaną sposobność do utracania ludzi odmiennych poglądów politycznych.

Mówca natomiast wypowiada się za doskonałym władaniem językiem polskim w słowie i piśmie oraz za dokładną znajomością ustawodawstwa samorządowego.

IV. Następnie zabrał głos senator Zdankowski, proponując zebrany poprowadzenie toku dyskusji w kierunku rozstrzygnięcia 5 do 6 ogólnych tez, jako mających znaczenie dla ustawy zasadniczej, a pominięcie szczegółów, ponieważ te uniemożliwiłyby Zjazdowi wydanie opinii w tak ważnej sprawie.

Wniosek przyjęto, a ustalenie wytycznych dookoła których miały się potoczyć wir dyskusyjny, odłożono do posiedzenia nazajutrz.

3 grudnia.

Na wniosek p. dr. M. Jaroszyńskiego sekcja ustaliła jednomyślnie następujące tematy do dyskusji.

1. Terytorjum pow. zw. kom.
2. Zakres działania pow. zw. kom.
3. Wybory organów pow. zw. kom.
4. Organizacja samorządu powiatowego.
5. Nadzór państwowy.

Co do punktu 1. Terytorjum (Dyskusja).

1. p. Senator Bojanowski podtrzymuje tezy dr. Jaroszyńskiego, t. j. ażeby przy podziale miast na wydzielone i niewydzielone była przestrzegana zasada charakteru gospodarczego miast i stopnia jego samodzielności gospodarczej. Zaznacza przytem, że miasta poniżej 20 tysięcy mieszkańców winny być włączone do powiatów. Również—i te powyżej 20 tysięcy mieszkańców, które nie stanowią samodzielnych organizmów gospodarczych.

2. p. Poniatowski wskazuje na ogromne różnice powiatów pod względem terytorjalnym, porównując małe powiaty w M-Polsce i Poznańskiem, a bardzo duże na Kresach Wschodnich. Wypowiada się więc za jaknajrychlejszym dokonaniem zmian granic powiatów.

3. p. Bukat wnioskuje, że miasta, obecnie już wydzielone z powiatów winny być napowrót inkorporowane do pow. zw. kom., o ile nie są należycie gospodarczo rozwinięte.

4. p. Lewandowski wypowiada się za ustaleniem minimum i maximum, potrzebnych do wydzielania miasta. A więc, poniżej 15 tysięcy mieszkańców wszystkie miasta winny być wcielone do powiatów, powyżej zaś 20 tysięcy mieszkańców wydzielone. Po wydzieleniu, względnie niewydzieleniu miast, liczących od 15 do 20 tysięcy mieszkańców zadecyduje Rada Ministrów na wniosek właściwej władzy nadzorczej.

5. p. Czernicki jest zdania, aby przy wydzieleniu miast decydowała tylko liczba, a nie względy gospodarcze. Sądzi, że miasta ponad 25 tysięcy mieszkańców winny być bezwzględnie wydzielone.

6. p. dr. Windakiewicz zauważył, że kwestji tej nie można potraktować jednolicie z uwagi na ogromne różnice między miastami pod

względem gospodarczym i kulturalnym (np. miasta na Kresach wschodnich, a zachodnich). Zaznacza, że zagadnienie to należy rozstrzygać indywidualnie.

7. p. dr. Jaroszyński podtrzymuje swą tezę, zgłoszoną w koreferacie 2 grudnia, z tą zmianą, że zgadza się na proponowaną przez senatora p. Bojanowskiego cyfrę 20 tysięcy mieszkańców, jako podstawę orientacyjną przy wydziałaniu. Wypowiada się za umieszczeniem w ustawie przepisu, upoważniającego Radę Ministrów do włączenia miast, liczących i ponad 20 tysięcy mieszkańców, o ile nie wykazują widocznej samodzielności gospodarczej.

8. p. dr. Windakiewicz oznajmia, że intencją rządu jest, aby nad miastami do 15 tysięcy mieszkańców sprawowały nadzór wydz. powiatowe, a powyżej 15 tysięcy mieszkańców — wydziały wojewódzkie.

9. śp. Trzeciński jest przeciwny oświadczeniu dr. Windakiewicza, aby tworzyć różnicę pomiędzy wydzieleniem z powiatu, a wydzieleniem z pod nadzoru.

10. p. poseł Erdman jest zdania, że cyfra 25 tysięcy mieszkańców winna być tylko wytyczną (wskazówką) przy rozstrzygnięciu o wydzieleniu.

W zarządzonej przez p. przewodniczącego głosowaniu przechodzi wniosek, zredagowany przez p. dr. Jaroszyńskiego, następującej treści.

„Sekcja administr.-prawna, rozważając kwestję obszaru pow. zw. kom., wyraża opinię, aby przy rozstrzygnięciu wydzielenia miast z powiatu czynnikiem decydującym był stopień rozwoju i samodzielności gospodarczej wydzielić się mającego miasta, przyczem cyfra 25 tysięcy mieszkańców winna stanowić jedynie podstawę orientacyjną przy szeregowaniu miast. Miasto wydzielone z powiatu, przestaje tem samem podlegać nadzorowi odnośnego wydz. powiat.”

Wniosek przyjęto 28 głosami za przeciw 4:

Co do p. II. Zakres działania pow. zw. kom.

1. p. dr. Hofmokl postawił wniosek przerwania obrad, ponieważ zebrani członkowie sekcji nie mieli sposobności zapoznać się z projektem ustawy, że więc wydana w tych warunkach przez sekcję opinia mogłaby nie odpowiadać intencjom samorządów powiatowych, że wreszcie krótkość czasu nie pozwala sekcji na gruntowne rozpatrzenie ustawy. Dalej wypowiada się za sporządzeniem dostatecznej ilości odbitek tak projektu ustawy, jak również i koreferatu p. dr. Jaroszyńskiego oraz dzisiejszego protokołu, celem rozestania tych odbitek za pośrednictwem Biura Zjazdów wszystkim sejmikom do przejrzenia i wypowiedzenia się na zwołać się mającym ad hoc Zjeździe Sejmików Pow.

Pierwsza część wniosków p. dr. Hofmokla przechodzi w głosowaniu 27 głosami przeciw 15.

Co się zaś tyczy rozsyłania projektu ustawy poszczególnym sejmikom, przyjęto jednomyślnie wniosek dr. Jaroszyńskiego, aby zamiast tego redakcja „Samorządu” wydrukowała projekt w jednym z numerów „Samorządu”, jako czasopisma, poświęco-

nego sprawom samorządu powiatowego, a prenumerowanego przez wszystkie sejmiki.

Przyjęto również jednomyślnie wniosek p. dr. Hofmokla, aby Rada Zjazdów zwołała nowy Zjazd Sejmików Pow., a w szczególności Sekcję Administr.-Prawną, do wydania opinii o rzeczonym wyżej projekcie.

2. p. Boguszewski wypowiada się kategorycznie przeciwko takiemu postawieniu sprawy. Zwraca uwagę obecnych, że odkładanie terminu wydania opinii może spowodować ten skutek, że rząd zobowiązany pewnymi terminami, będzie zmuszony wnieść ustawę do łaski marszałkowskiej, bez oglądania się na opinię sejmików, a wówczas już dokonanie pewnych zmian w ustawach przez rząd będzie niemożliwe. Dlatego też p. Boguszewski, obawiając się, aby ustawa nie została wniesiona z pominięciem opinii społecznej, stawia wniosek przeprowadzenia reasumpcji powziętej już uchwały o przerwaniu obrad i przystąpieniu do obrad nad dalszemi punktami porządku dziennego. Za reasumpcją również wypowiedział się senator Zdanowski. Gdy za reasumacją i przystąpieniem do dalszych obrad wypowiedziało się 28 głosów przeciw 18, p. przewodniczący uznał wniosek p. Boguszewskiego za przyjęty, poczem otworzył dyskusję nad tezą, dotyczącą zakresu działania pow. zw. kom.

1. p. dr. Jaroszyński po odczytaniu swej tezy przytoczonego wyżej koreferatu wypowiada się za jaknajrychlejszym oddaniem samorządom powiatowym władzy administracyjnej w zakresie spraw gospodarczych, oraz za natychmiastowym przekazaniem samorządowi takich funkcji administracji państwowej, jak rolnictwo, zdrowotność, weterynaryja, odbudowa, drogi i t. d., ponieważ zadanie te samorząd spełni należycie i oszczędnie pod kontrolą społeczeństwa, a tem samem uniknie się niepotrzebnego załatwiania tych samych spraw przez samorząd powiatowy i starostwo jednocześnie.

2. p. Trzeciński wypowiada się za całkowitem przekazaniem samorządowi wszystkich spraw gospodarczych powiatu.

3. p. Poniatowski domaga się całkowitego przekazania samorządowi spraw budowy i utrzymania dróg bitych w powiecie.

4. p. Zdanowski jest zdania, że zakres działania zw. komunalnych winien być ujęty w przyszłych ustawach np. o opiece społecznej, o oświacie pozaszkolnej, o budowie i utrzymaniu dróg i t. p.

W zarządzonej przez p. przewodniczącego głosowaniu sekcja administr.-prawna 34 głosami za przeciw 5 przy 7 wstrzymujących się od głosowania przyjęła zasadniczo tezę p. dr. Jaroszyńskiego co do zakresu działania pow. zw. kom., umieszczoną w przytoczonym wyżej koreferacie.

Co do p. 3. Wybory do sejmiku powiat.

1. p. dr. Jaroszyński po odczytaniu swej tezy z koreferatu wypowiada się za bezpośredniścią wyborów, zaznaczając, że obawy przeciwników tego systemu, dowodzących, że konsekwencją takiego postawienia sprawy będzie wprowadzenie do

„BIBLIOTEKA PUBLICZNA Warszawa, dn. 3 XII 1923 r.
W WARSZAWIE.
ul. KOSZYKOWA № 26
TEL. № 48-75.

Do Pana Przewodniczącego
Zjazdu Sejmików powiatowych
w miejscu.

Nie mogąc osobiście być na Zjeździe, uprzejmie proszę p. Przewodniczącego o zakomunikowanie uczestnikom Zjazdu, że mając polecenie p. Prezydenta Rzeczypospolitej wskazania adresów instytucyj bibliotecznych w kraju, a w szczególności na kresach, w celu rozesłania im kompletów książek (po 12), uprzejmie proszę przedstawicieli sejmików o przesłanie tych adresów do Biblioteki Publicznej na imię niżej podpisanego. (Pożądane są adresy nietylko bibliotek, utrzymywanych przez gminy miejskie czy wiejskie, lecz wszelkich innych organizacyj społecznych, posiadających biblioteki).

F. Czerwijowski.

Życie Samorządowe.

Sprawy finansowe.

Gminy: Szóstka, Kąkolewnica i Wołyn pow. radzyńskiego w listopadzie r. b. uchwały pobrać na pokrycie deficytu budżetowego od $\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{4}$ funta żyta z morgi podatkowej, a to ze względu na niemożność pobierania specjalnej składki morgowej w związku z Ustawą o uregulowaniu finansów komunalnych.

Sejmik Radzyński uchwalił 2-gi dodatkowy budżet za r. b., przeznaczając około 3-ch milionów Mk. na drogi.

Pracownicy gmin Żuhajki, Misie, Biała, Jabłoń, Siemień w powiecie radzyńskim nie otrzymują już należitych poborów od miesza, skutkiem braku jakichkolwiek wpływów do kas gminnych. Stan taki będzie trwał do maja 1924 r. t. j. do pierwszych wpływów z dodatku do podatku gruntowego. Rozpaczliwy ten stan został przedstawiony na Zjeździe Wójtów i Pisarzy w Radzyniu Podl. w dn. 19.XII 1923 r.

Przegląd obcych pism samorządowych.

Zeitschrift für Kommunalwirtschaft, dwutygodnik, Berlin, XIII rok wydawnictwa. — Jak się dowiadujemy z nagłówka, Z. f. Kw. jest pismem, powstałym z połączenia kilku pism samorządowych, poświęconym „administracji ogólnej, społecznym i gospodarczym zadaniom miast i wyższych związków samorządów ze szczególnym uwzględnieniem techniki samorządowej”. Stanowi organ urzędowy Związku gospodarki i polityki samorządowej (Verein für Kommunalwirtschaft und Kommunalpolitik E. V.) tudzież „szeregu zjazdów miast i związków gmin”. Ostatni otrzymany przez nas nr. 14 z 1923 stosunkowo najwięcej miejsca poświęca sprawom mieszkaniowym i opiece społecznej. Sprawom mieszkaniowym po-

święcony jest specjalny dział — „Budownictwo i kwestja mieszkaniowa”, w którym m. in. mamy przekład artykułu z „Progès Civique” o wzorowych miastach — ogrodach, powstających na ruinach wojennych Francji północno-wschodniej. Nadto do tychże zagadnień odnosi się art. w dziale ogólnym o stanowisku społeczno-gospodarczym właścicieli domów miejskich. Wynika z artykułu, że nie jest ono wysokie ani silne. Opiece społecznej poświęcone są trzy artykuły. Artykuł o nowej ustawie turyńskiej o opiece społecznej z dnia 20 czerwca 1922 stwierdza z aprobatą, że ustawa ta szeroko opiekę społeczną rozumie i ujmuje. Art. o środkach samorządowych w dziedzinie grzebania zmarłych przemawia w interesie ludności ubogiej za uregulowaniem gospodarczym tej sprawy przez gminy. Art. o gospodach dla wycieczek młodzieży usilnie zaleca gminom racjonalne rozwiązanie tej ważnej potrzeby kulturalnej. Interesujący jest artykuł o prawach obywatelskich w Księstwie Lichtenstein. Opierają się one w dziedzinie praw ustawodawczych w pewnej mierze na zasadach ustawodawstwa bezpośredniego, mianowicie na referendum w dziedzinie ustaw konstytucyjnych i na prawie inicjatywy gmin. Numer zamyka notatka w sprawie umiastowienia czytelnicy publicznej w Lubecie tudzież dwie kroniki: „Z towarzystw i związków” i „Z przemysłu”

Książki nadesłane.

I. Gliksman. Domy ludowe, ich organizacja i znaczenie dla rozwoju kultury narodowej. Praca uwieńczona I nagrodą na konkursie P. D. U. W. Warszawa 1923. Str. 74. Nakł. „Przewodnika Ubezpie”. — Dzieło metodycznie a b. wymownie przedstawia rolę i znaczenie domów ludowych.

K. Wyszynski. Bezpieczeństwo ognio- we w Polsce. Warszawa 1924. Str. 78. Nakł. „Przewodnika Ubezpie”. — Na podstawie cyfr i faktów przedstawia całość zagadnienia.

J. Wolski. O zjednoczenie ruchu spółdzielczego w Polsce. Warszawa 1923. Str. 47. Nakład Wydziału Propag. Zw. P. St. Spoż.

Kalendarz Spółdzielczy na rok 1924. Warszawa 1924. Str. 188. Wydawnictwo Wydziału Propagandy Zw. Pols. St. Spożywców. — Wydawnictwo o charakterze wybitnie społecznym. Pod względem redakcyjnym i literackim ułożone umiejętnie i zajmująco. Widać że, że nasz ruch spółdzielczy zaczyna skupiać koło siebie prawdziwe talenty pisarskie i pedagogiczne, a zarazem wysubtelniać środki propagandy. Jest to jeden z kalendarzy najbardziej godnych rozszerzenia. Jednak dostosowany jest do wymogów i upodobań czytelnika przedewszystkiem miejskiego — dla wsi mniej się nadaje.

Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne (Warszawa, Kopernika 30).

zawiadamia, że otworzyło Specjalny Dział Mierniczy pod kierunkiem inż. Fr. Augustyniaka, mierniczego, upoważnionego przez Min. Robót Publ. i Min. Reform Rolnych do wykonywania wszelkich prac w zakresie: regulacji serwitutów, parcelacji, komasacji gruntów, klasyfikacji dla celów podatkowych, jak również do sporządzania planów dla hipotek, tow. kredytowych, celów gospodarczych i t. p.

PIECE I KUCHNIE

PRZENOŚNE

Znanej dobroci, opatentowane.

ZUŻYCIE 25% OPALU.

ZAKŁADY CERAMICZNE

I. KULESZA i S-ka

„HALIS”

PIRMA CHRZEŚCIJAŃSKA

Warszawa, Warecka 14. Tel. 46-62.

BUDOWA wszelkiego rodzaju

PIECÓW I KUCHNI oraz

KAFLE kwadratowe, berlińskie, majolkowe, jako też TERRAKOTA I ELAZURA

w dowoln. ilościach.

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPLACONA RYCZAŁTEM.

GMINA WIEŚ

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM
GMIN I GROMAD WIEJSKICH

PRENUMERATA
(WYŁĄCZNIE DLA GROMAD WIEJSKICH)
PÓŁROCZNIE I ZŁOTY POLSKI.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, WSPÓLNA 23, TELEF. 503-50.
KONTO CZEKOWE P. K. O. 1520.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
ZA CAŁĄ STRONĘ 200 ZŁ. POL. — INNE
WARUNKI TAKIE SAME JAK W SAMO-
RZĄDZIE.

ROK V.

WARSZAWA, 13 STYCZNIA 1924 R.

Nr. 1.

Każda gromada powinna czytać swój tygodnik.

Czego mamy sobie życzyć w nowym roku.

Oby rok ten zmienił na lepsze to, co się po-
suło przez wojnę na całym świecie i w Polsce na-
szej oraz to, co przez starość czy złe sporządzenie
wymaga naprawy.

Oby w gospodarce państwowej przedewszyst-
kiem poprawił się pieniąż polski. Bo wszak to
nam najbardziej dolega. Wiedzmy jednak i nie za-
pominajmy, Bracia Czytelnicy, że naprawa ta wyma-
ga ofiar. Pieniąż nasz spada i marnieje, bo rząd
nasz ma zamało gotówki w skarbie, więc drukuje
i drukuje marki papierowe. Trzeba skarb zapewnić.
Podatki muszą być wyższe, niż są dotychczas, aby
rząd z podatków, nie zadrukowanych papierków, u-
trzymał urzędników, szkoły, drogi, wojsko, policję.
Państwo polskie, to przedewszystkiem jesteśmy my
sami. I żaden rząd nie zdoła go naprawić bez nas,
bez obywateli państwa.

Oby również uporządkowano i ustalono jaknaj-
więcej praw własnych w Polsce. Dotychczas bo-
wiem z konieczności rządźmy się jeszcze wielu pra-
wami, pozostałymi po zaborcach oraz przepisami
tymczasowymi. Nie odrazu co prawda tworzy się
rzecz taka, jak ustawy. Jednak usilnie Sejm i inne
władze pracować winny, a obywatele żądać i po-
magać, abyśmy stopniowo nabywali w Polsce prawa,
godne nowoczesnego państwa demokratycznego,
godne naszej Konstytucji. Oby mianowicie ustawy
o samorządzie gminnym, powiatowym i wojewódz-
kim, przygotowane już przez odpowiednie urzędy,
Sejm uchwalił podług zasad dobrej gospodarki i de-
mokracji. Oby wypadły zdadne do życia, rzetelnie
samorządne, prawdziwie dostępne dla wszystkich.

Oby wykonano w tym nowym roku jaknaj-
więcej reformy rolnej, na którą niecierpliwie czeka
wieś polska, jako na dar od nowej Polski. Oby
reforma poszła na dobro licznych obywateli bezrol-

nych i małorolnych, a zatem na dobro całego ogółu
i rozkwit państwa polskiego.

Życzymy sobie też sądów i urzędów spra-
wiedliwych a działających sprawnie i szybko, życzy-
my sobie ładu i gospodarki rządnej i oszczędnej
we wszystkich dziedzinach życia państwowego.

Obyśmy się oświecali dalej usilnie — w szkole,
w domu, w kółku, w czytelni, na wykładach, przez
książki i pisma. Bo oświaty dotąd zamało w na-
rodzie naszym, choć sporo postąpiła przez pięć lat
niepodległości.

Zrzeszajmy się w związkach, kołach coraz gro-
madniej. Uczmy się działać nie luzem, lecz upo-
rządkowaną gromadą. Dla obrony przed wyzyskiem,
dla poprawy własnej doli łączmy się w spółdziel-
nie, zarówno spożywcze, jak handlowe i inne.
One wiodą ku lepszej przyszłości, zwolna przerabiając
gruntownie społeczeństwo i człowieka.

Wreszcie — ale to rzecz najpierwsza, nie ostat-
nia — obyśmy polepszyli dusze nasze. Cóż bowiem
wart świat, gdy ludzie na nim marni i niscy, gdy
człek człękowi wilkiem i krzywdzicielem. W powodzi
trosk i bólów codziennych, jakie nas cisną, w za-
męcie walk o chleb, o prawo, o władzę, w
młynie politycznym, co się tak hucznie dzisiaj roz-
szumiał — nie zapominajmy o obowiązkach wzglę-
dem duszy i o prawach duszy. Zastanówmy się
nad sobą. Zajrzymy wewnątrz siebie. A zajrzaw-
szy i spostrzegliśmy zło, co się wkradło nam w duszę,
otrząsnijmy się zeń, co żywo. Zapragniśmy i po-
stanówmy żyć lepiej.

Pracujmy i czyńmy tak, abyśmy znów za rok,
obejrawszy się za rokiem zbiegłym, mogli sobie
powiedzieć: Czyniłem wszystko, com mógł, aby
mnie było prawdziwie dobrze i ze mną dobrze spo-
łeczeństwu.

Cz. Rokicki.

Słowa krzywdzące i niedorzeczne.

W gazecie „Głos Nauczycielski“, piśmie Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych z dnia 30 listopada ktoś napisał rozprawę o tem, że znaczna część ciężarów utrzymania szkół powszechnych i ich nauczycieli ma przejść na samorządy gminne, powiatowe i wojewódzkie. Za tą okazją pozwolił sobie napisać „Głos Nauczycielski“, że za otrzymywanymi od samorządów gminnych łaskawymi dodatkami przyjdzie upokarzająca zależność. Nauczyciele będą zależeć od ciemnych wójtów i mało kulturalnych pisarzy gminnych. A całą ową rozprawę zatytułowano groźnymi słowami: Szkoła w niebezpieczeństwie.

Tak — nazwano nas ciemnymi i mało ogładzonymi. Zabierając głos w sprawie poprawy szkół, trzeba mieć na względzie przede wszystkim same szkoły, a nie swój własny interes i osobiste bóle. To jedno. A co do owych słów o pisarzach i wójtach, to pewnie, że znajdzie się ciemny wójt i może niedość światły i ogładzony pisarz gminny, ale nie można wszystkich wójtów i pisarzy gminnych ogółem tak sądzić i nazywać.

Zarówno wśród nauczycieli, jak wójtów i pisarzy gminnych, są różni ludzie i niejednakowo światli. A niejednen wójt i pisarz gminny swem wykształceniem i wiedzą przewyższa niejednego nauczyciela.

Pracownicy gminni z oburzeniem odpierają te niedorzeczne i obraźliwe słowa, rzucone na ich ogół przez pismo nauczycielskie.

Mieczysław Mieszczankowski,
pisarz gminy Skrzyńsko.

Skrzyńsko, dn. 10 grudnia 1923 r.

Wskazówki co do zebrań sołeckich.

Wydział powiatowy sejmiku błońskiego w Grodzisku rozesłał okólnik do podległych sobie urzędów gminnych ze wskazówkami co do zebrań sołeckich. Ponieważ zebrań te dużą mają wagę dla życia gminnego i gromadzkiego, przeto poniżej streszczamy owe wskazówki.

Nie wystarcza, aby na zebraniu rozdano sołtysom obwieszczenia rządowe do przybicia we wsi i odczytano świeże rozporządzenia.

Na zebraniu winno się powiadomić sołtysów o najnowszych przepisach, nakazach i rozporządzeniach, zarówno wydanych przez rząd, jak i przez władze miejscowe. Wszelkie takie przepisy i nakazy nie tylko należy podać do wiadomości, ale i wyjaśnić dobrze i dokładnie. Prócz tego na pierwszych zebraniach należy wyłożyć i wyjaśnić zebrany obowiązujące przepisy ustawy gminnej, a następnie stopniowo objaśniać przystępnie najważniejsze artykuły naszej konstytucji, zwłaszcza zaś te, które orzekają, jakie są prawa i obowiązki oby-

wateli. Następnie należy pouczać sołtysów o wymiarze i poborach podatków państwowych i samorządowych; dalej — omawiać obowiązki wsi i gminy co do oświaty, opieki społecznej, zdrowia publicznego, dróg, rolnictwa, weterynarii, bezpieczeństwa publicznego, pożarnictwa i t. p.

Prócz tego uczestnicy zebrania mogą stawiać wnioski w sprawach samorządowych i pokrewnych.

Zebrania należy odbywać conajmniej raz na miesiąc w siedzibie urzędu gminnego.

Przewodniczy wójt. Wykładają rzeczy przede wszystkim pisarze gminni. Na zebraniu mogą być goście, jak na przykład radni gminni, proboszczowie, członkowie dozoru szkolnego, kierownicy szkół, komendanci posterunków policyjnych i t. p.

Należy zawczasu, przed zebraniem, przygotować porządek obrad. W tym spisie sprawy najważniejsze i najpilniejsze umieszcza się na początku.

Na samym początku zebrania sprawdza się, kto jest obecny, a kto nieobecny. Następnie wójt zagaja zebranie, odczytuje porządek obrad i oddaje głos referentowi czyli temu, który ma rzecz jakąś wyłożyć czy wyjaśnić. Jeśli po takim wykładzie obecni zgłaszają się z pytaniami, a referenci czy inni wyjaśniają, to wójt kieruje obradami, bo jest przewodniczącym.

Przebieg zebrania wpisuje się do umyślnej po temu księgi. Prowadzi ją pisarz lub pomocnik. Wpisywać należy krótko i treściwie — najprzód, jaki jest porządek obrad, kto obecny a kto nie, wreszcie, kto mówi i o czem na zebraniu.

Nie wolno na zebraniu niczego uchylać ani głosować, bo zebrań sołeckich mają tylko pouczać i uświadamiać — nic więcej. Zebrania mają wyrobić sołtysów na dobrych wykonawców powierzonych im spraw gminnych i państwowych. Od dobrych bowiem sołtysów dużo zależy, czy sprawy w gminie toczą się porządnie, gładko, czy nie.

Pytanie.

Pytanie. Pensji nie otrzymuję od dwóch z górą miesięcy, a marka tak nagle spada. Czy mam prawo prosić Radę gminną, i czy powinna gmina wyrównać poniesione przezemnie straty.

F. Chomicz
pomocnik sekretarza gminy
Hermanowickiej.

Odpowiedź. W zasadzie gmina winna wypłacać uposażenie służbowe bez opóźnienia. Wrazie przeto nie wykonywania tego, można zwrócić się do organów uchwalających, aby stratę wyrównały. Gdyby nie zechciały uwzględnić, to należy odwołać się do władz nadzorczych.

E. Kopczyński.

Z tygodnia.

Pan Władysław Grabski, gdy mu Prezydent Rzeczypospolitej polecił, aby utworzył nowy rząd, w parę dni dobrał sobie ministrów i już 20 grudnia stanął przed Sejmem. Na ministrów dobrał sobie nie polityków, jak było za poprzedniego rządu, lecz zawodowców, znających gruntownie sprawy, któremi będą kierować. Rządu tego nie wyłoniła ani prawica ani lewica. Rząd taki zwie się pozaparlamentarnym czyli pozasejmowym, bo nie tworzyły go stronnictwa sejmowe, i ministrów doń brano zatem nie z pośród posłów. Nowi ministrowie są to przeważnie ludzie, którzy jeszcze ministrami nie byli. Z takich, którzy już kiedykolwiek piastowali urząd ministrowski, jest tylko trzech: sam Grabski, naczelny minister i zarazem minister od skarbu, Sosnkowski, minister od spraw wojskowych i Darowski, minister od pracy i opieki społecznej. Stanąwszy przed Sejmem, naczelny minister Grabski oznajmił w krótkiej przemowie, że rząd przezeń utworzony zajmie się przedewszystkiem i głównie naprawą skarbu. To uważa za swe zadanie naczelne. Ponieważ zaś trudno podczas takiej naprawy z każdą, najdrobniejszą ustawą skarbową i zmianą w podatkach zwracać się do Sejmu i Senatu, przeto zapowiedział, że rząd wniesie projekt ustawy, która na kilka miesięcy przelewa na radę ministrów pewne prawa Sejmu co do tworzenia i zmiany ustaw skarbowych. Potrzeba tego po to, aby rząd mógł działać szybko, sprawnie, bez zwłoki, jaką powodują obrady — na pełnym Sejmie, na komisjach, to znów na pełnym Sejmie. W głosowaniu nad ufnością, Sejm poparł rząd nowy. Mianowicie prawica z [piastowcami głosowali za rządem. Lewica wstrzymała się od głosu, bo oznajmiła, że w rządzie jest sporo pravicowców i nie jest pewna narazie, jakie będą nowe rządy. Ale też nie chciała temu rządowi przeszkadzać, gdy przyrzeka dzielnie a bezstronnie zabrać się do roboty, więc nie głosowała przeciw temu. Tylko większa część posłów niepolskich głosowała przeciw rządowi.

▲ Najprzód komisja skarbowa a potem pełny Sejm rozważyły projekt nowej „ustawy o naprawie skarbu państwa i przemianie pieniądza”. Naczelny minister i zarazem minister od skarbu Grabski przedstawił na komisji, jak bardzo dużo pieniędzy papierowych wydrukowano w ostatnich miesiącach; następnie oznajmił, że trzeba będzie zwiększyć nieco wydatki na oświatę, na wojsko, na pewne polepszenie kolei oraz na płace urzędników, skoro te płace ma się ustalić w stałym mierniku. Wreszcie minister Grabski zapowiedział, że aby zrównać raz dochody z wydatkami, to trzeba podnieść podatki, a zwłaszcza majątkowy oraz sprzedać niektóre fabryki rządowe, na koniec wypuścić pożyczkę wewnętrzną. Gdy się tego wszystkiego pomyślnie dokona, to już w lutym zrówna się narazie dochody z wydatkami i będzie można zaprzestać druku marek papierowych. Sejm pełny, wysłuchawszy ministra, sprawozdawców komisji skarbowej oraz posłów z różnych stronnictw, uchwalił wspomnianą ustawę o naprawie skarbu,

w której udzielił radzie ministrów pozwolenia na pół roku, aby rada sama bez sejmu rządziła się w sprawach skarbowych. Mianowicie rada sama bez Sejmu ma prawo do końca czerwca podwyższać podatki i cła, robić oszczędności w zarządzie państwem, przekazywać, co uzna za stosowne, samorządom, dla ulgi rządowi, zaciągać pożyczki, sprzedawać niektóre przedsiębiorstwa państwowe, ustalić i zaprowadzić nowy pieniądz polski na miejsce marki, zaprowadzić nowe przepisy co do walki z lichwą i paskarstwem, wreszcie niektóre inne drobniejsze prawa. Za ustawą głosował, cały niemal Sejm — prawica i lewica, a nawet część posłów z obcych narodowości.

▼ Ogromne śnieżyce nawiedziły Polskę. Tak utrudniły ruch kolejom, że wszystkie pociągi się spóźniają po kilka i kilkanaście godzin, a niektóre całkiem wstrzymano. Władze kolejowe muszą wysłać osobne parowozy z umyślnymi pługami do odgrzebywania śniegu. Czasem są takie wielkie zasy, że pług nie może poradzić — trzeba wysłać robotników. Co najgorsza, że przez to prawie że ustał dowóz do miast, i wielu wyrobów spożywczych nie można dostać, a inne bardzo zdrożały.

▲ Przed ostatnimi wyborami w Anglii spodziewano się, że dużo głosów zyska stronnictwo zachowawcze czyli prawica. Tymczasem nad spodziewanie wszelkie pravicowcy dużo głosów stracili, a natomiast zyskało wiele stronnictwo robotnicze, podobne do naszych socjalistów. Znosi się więc, że owo stronnictwo robotnicze utworzy nowy rząd w Anglii. Byłby to pierwszy taki wypadek, bo dotąd naprzemiany rządziły Anglią dwa stronnictwa — albo prawica, albo stronnictwo postępowe, środkowe. Robotnicza zaś lewica nigdy dotychczas nie zdobywała dość siły, aby objąć rządy. Rozumie się, że takie rządy znacznieby odmieniły dotychczasową politykę angielską. Zobaczymy wkrótce, czy lewica robotnicza istotnie dojdzie w Anglii do rządów.

▲ W świeżo ukończonych wyborach w Grecji większość uzyskali zwolennicy rzeczypospolitej, a przeciwnicy rządów królewskich. Tymczasem w Grecji panuje król. Gdy się dowiedział o takim wyniku wyborów, zebrał za radą swych zaufanych manatki i wyjechał z kraju. Będzie czekał zagranicą na głosowanie nowego sejmu greckiego — czy mu pozwoli nadal królować, czy też zniesie królestwo a ogłosi rzeczpospolitą.

▲ W ostatnich dniach Jugosławja groziła wojną Bułgarii. Bułgarzy w wojnie europejskiej bili się po stronie Niemców i Austriaków. Teraz po wojnie mocarstwa zmniejszyły im wojska, zabrały jedyną dzielnicę nadmorską, zabrały im a oddały Jugosławji Macedonję, kraj napół bułgarski. Bułgarzy coraz mocniej się na to burzą. Pcwnieby doszło do wojny już dawno, gdyby i Bułgarzy i Serbowie z Chorwatami nie byli wyczerpani i znuzeni wojną europejską.

Z GMIN I GROMAD.

Rada gminy Piaski, pow. lubelskiego, na zebraniu 23 listopada zaproponowała dodatkowy budżet gminny na 1 miliard 240 milionów 526.484 mk., z czego na szkolnictwo przeznaczono 514 milionów 300.000 marek. Zwołane zaś zebranie ogólne gminniaków, gdy jej sekretarz gminy przedstawił sprawy budżetowe, nie tylko że budżet zaproponowany zatwierdziło, lecz wzięwszy pod uwagę potrzeby gminy, uchwaliło powiększyć sam budżet gminny do 1 miljarda 191 milionów 226.484 marek, a nadto szkolny do 2 miliardów 44 milionów 300.000 czyli razem do 3 miliardów 235 milionów 526.484 mk. Widać, że gminiaci gminy Piaski doszli już do poczucia obowiązków obywatelskich, zrozumieli, że aby żądać od szkół, naprawy dróg i t. p., trzeba jej też dawać na to dosyć środków pieniężnych. Następnie zebranie również na wniosek sekretarza gminy uchwaliło znieść dodatkowe opłaty, jak np. za świadectwa, bo choć dają one coś niecoś kasie gminnej, to jednak psują ludzi.

Wydaje się bowiem nieraz ludziom, przychodzącym do gminy z interesem, że może niepotrzebne i niesłuszne są podatki gminne, skoro płaci się osobno za każdą czynność.

Tegoż dnia rada gminy Piaski postanowiła zapisać się na członka towarzystwa, popierającego uniwersytet lubelski i uchwaliła na ten cel 50 złotych. Górą gmina Piaski!

Zebranie gromadzkie w Grabówce pow. włodawskiego postanowiło z pomocą geometry ustalić granicę wspólnego pastwiska, częściowo zaoranego przez sąsiadów.

Rada gminna w Opolu, w pow. włodawskim, stwierdziła, że w niektórych kolonjach nie podobna ustalić, ile jest morgów podatkowych. Zleciła więc wójtowi, aby przepisał akty rejentalne z aktów hipotecznych i tym sposobem sprawdził, ile jest naprawdę morgów do podatku.

Dwie gminy pow. sokołowskiego sterdyńska i kossowska urządziły powszechne głosowanie na to, czy znieść u siebie, czy utrzymać sprzedaż napojów wysokokowych, to jest wódki, piwa, likierów i t. p. Głosowano podobnie, jak rok temu do Sejmu. Do urn mieli prawo przystępować ci, którzy byli umieszczeni na zeszłorocznych spisach wyborczych. — W gminie sterdyńskiej na 5368 osób, mających prawo głosu, głosowało 1480 osób czyli trzecia część. Z tych 1480 głosujących — 1426 głosowało za zakazem sprzedaży, a tylko 42 za pozostawieniem sprzedaży, 12 głosów uznano za nie-

ważne. Stwierdzono więc, że olbrzymia większość mieszkańców głosujących oświadczyła się za tem, aby zakazano sprzedawać napoje wysokokowe na obszarze gminy. Należy dodać, że służba folwarczna i wyrobnicy głosowali mało. Następnie żydzi, którzy mieli 400 głosów, porozumiewając się ze sobą, wstrzymali się od głosowania, wielu z nich bowiem z wódki żyje. Taki sam mniej więcej wynik był w gminie kossowskiej. — Oby jaknajwięcej gmin w Polsce poszło śladem tych dwóch gmin podlaskich. Oby jaknajtłumniej głosowali za zakazem sprzedaży gorzałki, która rozstraja człowieka, niszczy siły umysłowe, oglupia i upadła naostatek. Ameryka parę lat temu zakazała sprzedaży napojów wysokokowych odrazu, jedną uchwałą swego sejmiku na całe państwo. My znieśmy go samorządnie gminami.

Miałaby się Polska czem poszczycić przed światem, gdybyśmy sami gminami znieśli u siebie sprzedaż wyskoku, gdy inne narody znoszą to bądź co bądź zgóry, bo przez sejm, przez głosowanie posłów.

Kalendarzyk:

I Tydzień — Ewangelja: II Tydzień — Ewangelja:
Obrzezanie P. Jezusa. Dwunastoletni P. Jezus
w świątyni

1, wtorek, Nowy Rok.	7, poniedziałek, Lucjan i Julian
2, środa, Imię Jezus, Makary	8, wtorek, Seweryn, Teofil
3, czwartek, Daniel, Genowefa	9, środa, Mercjanna
4, piątek, Eugenjusz	10, czwartek, Agaton, Wilhelm
5, sobota, Emiljan	11, piątek, Honorata
6, niedziela, Trzech Króli	12, sobota, Arkadajusz
	13, niedziela, Weronika

III Tydzień — Ewangelja:

- Gody w Kanie Galilejskiej
14, poniedziałek, Hilary, Feliks
15, wtorek, Paweł Pust.
16, środa, Marcell
17, czwartek, Antoni
18, piątek, Kat. Sw. Piotra
19, sobota, Henryk, Marta

Kurs marki dnia 9 stycznia:

1 funt szterling angielski	=	mk. 41,450,000.
1 dolar amerykański	=	9,650,000
1 frank francuski	=	470,000.
1 frank szwajcarski	=	1,678,000.
1 korona czeska	=	282,000.
1 korona austriacka	=	131.

1 złoty polski podług kursu bonów złotych dnia 9 stycznia 1,600,000 mk.

1 złoty polski podług urzędowego kursu franka złoteogo ogłoszanego przez Ministerstwo Skarbu dla podatków, wynosi 10 stycznia 1,950,000 marek.

100 kilogramów (czyli 244 funty) żyta 8 stycznia kosztowało na giełdzie warszawskiej 20 do 22 milionów marek.

UBEZPIECZENIA W ZŁOTYCH POLSKICH
Kasa Emerytalna
PRACOWNIKÓW KOMUNALNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

zatwierdzona reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej
dnia 20 czerwca r. b. № 5303.

Ubezpiecza w złotych polskich pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast i powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

ADRES KASY:

Warszawa, Mokotowska 41, m. 21.

Konto czekowe w P. K. O. № 50,061.

Korzystajcie z okresu układania budżetów związków samorządowych na rozpoczynający się rok 1924.

ŻĄDAJCIE STATUTU KASY!

Wydział Powiatowy Sejmiku
w Radzynie Podlaskim.

KONKURS

na posadę

Technika Drogowego

z poborami według VIII kat. urzędników państwowych.

Reflektanci na powyższą posadę zechcą przesłać do Wydziału Powiatowego w Radzynie Podlaskim odpisy świadectw z ukończenia szkół i odbytej praktyki wraz z curriculum vitae. Termin wnoszenia podań upływa z dniem 31 stycznia 1924 r.

Posada do objęcia natychmiast.

P. W. P. Starosta
(—) *M. Wazowski.*

Magistrat miasta Krasnegostawu
ogłasza

KONKURS

na posadę urzędnika do ksiąg ludności i spraw wojskowych.

Od kandydatów wymagana jest znajomość prowadzenia ksiąg ludności i biurowości miejskiej.

Wynagrodzenie IX kat. płac urzędników państwowych, względnie VIII kat, zależnie od kwalifikacji.

Posada do objęcia zaraz.

Oferty wraz z życiorysem, świadectwami i referencjami nadsyłać do kancelarii Magistratu miasta Krasnegostawu.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

WYDZIAŁ POWIATOWY W SARNACH

O G Ł A S Z A

KONKURS

na stanowisko Kierownika Oddziału Techniczno-Drogowego, względnie technika drogowego

Od kandydatów wymagane jest conajmniej średnie wykształcenie techniczno-drogowe oraz odpowiednia praktyka.

Wynagrodzenie zależne od kwalifikacji.

Posada do objęcia zaraz.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

cxas. 13458/6/1

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych po odpowiednim przygotowaniu sprawy uruchomiło zapowiedzianą w roku zeszłym

aprowizację sanitarną samorządów

czyli dostarczanie samorządom na potrzeby szpitali i wydziałów sanitarnych urządzeń szpitalnych (łóżek, szafek, bielizny, pościeli, przyrządów i instrumentów, leków, aparatów i materiałów dezynfencyjnych i opatrunkowych).

Zamówienia kierować do biura Zrzeszenia w Warszawie, ul. Tamka № 1.

Tel. 177-30.

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych

dostarcza powiatom, miastom, gminom, urzędom, kooperatywom i poszczególnym osobom w ilościach wagonowych

WĘGIEL OPALOWY

z głębokich pokładów najlepszych kopalń dąbrowieckich i górnośląskich.

Tamka 1, tel. 177-30, konto P.K.O. 50185.

RUCH PRAWNICZY I EKONOMICZNY

ORGAN WYDZIAŁU PRAWNO-EKONOMICZNEGO UNIwersYTETU POZNAŃSKIEGO

poświęcony nauce i życiu prawnemu i gospodarczemu Rzeczypospolitej Polskiej wychodzi regularnie na początku każdego kwartału.

Redaktor naczelny: **Prof. Dr. Antoni Peretiatkiewicz**

Kierownik działu prawniczego: **Prof. Dr. Alfred Ohanowicz**

Kierownik działu ekonomicznego: **Prof. Dr. Marcin Nadobnik**

Czasopismo to zawiera w każdym zeszycie (przeszło 200 stron) oprócz działu **rozpraw** z dziedziny prawa i bieżących zagadnień gospodarczych, bogaty dział **bibliografii i sprawozdań** krytycznych z literatury prawniczej i ekonomicznej polskiej, francuskiej, angielskiej i niemieckiej; zamieszcza regularnie **przegląd prawodawstwa w Polsce** oraz **przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego** dla wszystkich dzielnic wraz z **orzecnictwem Trybunału Administracyjnego**; daje w stałym dziale **kroniki ekonomicznej** przegląd rozwoju poszczególnych gałęzi gospodarstwa narodowego na całym obszarze Rzeczypospolitej (rolnictwo, przemysł i górnictwo, handel i komunikacje, stosunki robotnicze, stosunki kredytowe, walutowe i bankowe, spółdzielczość, gospodarka komunalna, ubezpieczenia).

Przegląd prawodawstwa polskiego jest układany w sposób systematyczny i przystępny, ażeby ułatwić czytelnikom zapoznanie się z prawem obowiązującym na ziemiach polskich, a młodzieży studyjującej przygotowanie się do egzaminów.

Prenumeratę tylko roczną przyjmuje Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu, oraz wszystkie księgarnie w Polsce. Cena zasadnicza wraz z przesyłką wynosi 10 mk. z uwzględnieniem mnożnika Powszechnego Związku Księgarskiego (zmiennego co miesiąc). Za granicą 12 mk. Zeszyt pojedynczy 5 mk.

Korzystających z naszych ogłoszeń prosimy powoływać się na „Samorząd”.

Wydawca: Zrzeszenie Samorządów Powiatowych.

Redaktor: **Wł. Wakar.**

Drukarnia Stołeczna Ryssard Belke i S-ka, Warszawa, Wolka 16. 66-67.